

**PROCEDURA POSTĘPOWANIA Z DZIECKIEM
PRZEJAWIAJĄCYM ZACHOWANIA AGRESYWNE
W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 7 im. Adama Mickiewicza**

I. PODSTAWA PRAWNA

- 1) Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo Oświatowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 1082)
- 2) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz.U. z 2020 r., poz. 1604)
- 3) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2017 r. poz. 1591).

II. CELE PROCEDURY

- usprawnienie i zwiększenie skuteczności oddziaływań wychowawczych szkoły w sytuacjach trudnych;
- zapobieganie powtarzaniu się zachowań niepożądanych;
- eliminowanie u dzieci negatywnego obrazu samego siebie, stwarzanie poczucia pewności siebie, zapewnianie równowagi emocjonalnej;
- ułatwienie nawiązywania kontaktów społecznych;
- ustalenie zasad reagowania na zachowania niepożądane;
- wypracowanie metod współpracy ze środowiskiem rodzinnym.

III. DEFINICJA AGRESJI

Agresja to każde zamierzone działanie w formie otwartej lub symbolicznej, mające na celu wyrządzenie komuś lub czemuś szkody, straty lub bólu. (Ranschburg 1985, s. 77)

IV. FORMY DZIECIĘCEJ AGRESJI

- Agresja fizyczna – polega na ataku fizycznym bądź obronie. Jej przyczyną często bywa konflikt. Przejawia się zarówno biciem, kopaniem, szczypaniem, gryzieniem, jak i wrywaniem sobie przedmiotów, popychaniem, rzucaniem i niszczeniem przedmiotów.

- Agresja werbalna – polega na konfrontacji słownej związanej z wyzwiskami, a także z obwinianiem, skarżeniem, lamentowaniem. Są to także: kłótnie, obraźliwe słowa, prowokowanie.

- Agresja pośrednia (cicha) – występuje wtedy, gdy dziecko wyłącza się z komunikacji, świadomie ignoruje i wyraża przesadnie brak zainteresowania innymi dziećmi. Sygnalizuje antypatię i broni się przed kontaktem społecznym, przygotowuje w tajemnicy przykry dowcip.

- Agresja relacji – może prowadzić do wykluczenia z grupy pewnych osób, przedstawienia siebie w lepszym świetle oraz narzucania komuś swojej woli.

- Zachowania agresywne dziecka to także:
 - opór wobec rodzica/nauczyciela;
 - niszczenie przedmiotów własnych i cudzych;
 - przesadne żądanie zainteresowania oraz uwagi ze strony innych;
 - przeszkadzanie innym dzieciom;
 - wybuchowość;
 - żądanie natychmiastowego zaspokojenia potrzeb;
 - krzyki i groźby wobec innych dzieci.

V. POSTĘPOWANIE W SYTUACJI WYSTĄPIENIA ZACHOWANIA AGRESYWNEGO U DZIECKA

1. Nauczyciel oraz pracownik administracji i obsługi szkoły zobowiązany jest do przeciwstawiania się przejawom agresji ze strony uczniów.
2. Podejmując interwencję wobec agresywnego dziecka, należy dążyć do zapewnienia bezpieczeństwa i opieki wszystkim uczniom, a także sobie. Nauczyciel w takiej sytuacji prosi o pomoc innego pracownika szkoły i ustala, kto będzie sprawował opiekę nad grupą, osobą poszkodowaną oraz dzieckiem wykazującym agresywne zachowanie.
3. Podjęcie przez nauczyciela próby wyciszenia zachowania agresywnego następuje poprzez rozmowę z dzieckiem, odwrócenia jego uwagi, wyciszenie dziecka, zaproponowanie innej aktywności.
4. Reakcja wobec przejawów agresji powinna być adekwatna do skali zagrożenia powodowanego agresją, jak również do okoliczności zdarzenia, wieku i stopnia rozwoju ucznia.
5. Podejmując interwencję wobec agresywnego dziecka, należy dążyć do zapewnienia bezpieczeństwa wszystkim wychowankom, a także sobie. Reakcja powinna być stanowcza, a przekaz słowny prosty i jasny.
6. Po zdarzeniu wychowawca/pedagog/psycholog szkolny przeprowadza rozmowę z dzieckiem przejawiającym zachowania agresywne mającą na celu opisanie zdarzenia, odwołanie do kodeksu grupowego w celu ustalenia poprawnego zachowania, uzyskanie od dziecka informacji o zrozumieniu przebiegu rozmowy i oczekiwań nauczyciela.
7. Zapewnienie bezpieczeństwa pozostałym dzieciom poprzez odizolowanie agresywnego dziecka. Jeśli istnieje taka konieczność nauczyciel wyprowadza agresywne dziecko z sali lekcyjnej lub korytarza szkolnego, jednocześnie zapewnia pozostałym dzieciom opiekę dając im poczucie bezpieczeństwa. W sytuacji braku możliwości odizolowania dziecka agresywnego, dopuszcza się wyprowadzenie pozostałych dzieci z sali zajęć, pod opieką osoby z kadry pedagogicznej/pomocy nauczyciela/ pracownika obsługi.
8. W sytuacji koniecznej nauczyciel ma możliwość przytrzymania dziecka jednak użycie siły fizycznej jako środka przymusu jest ostatecznością w przypadku konieczności powstrzymania

dziecka przed zadaniem ciosu innej osobie, w celu rozdzielenia bijących się dzieci czy pozbawienia dziecka niebezpiecznego przedmiotu, jeśli odmawia ono jego dobrowolnego oddania.

9. Jeśli agresja została skierowana przeciwko wychowankom, należy otoczyć ich opieką, a w razie doznania przez nich krzywdy powinna im zostać udzielona pomoc i wsparcie.

10. Nauczyciel wychowawca zawiadamia o zdarzeniu dyrektora oraz rodziców dzieci poszkodowanych poprzez:

- opis zdarzenia (fakty),

- informację, jakiej pomocy udzielono dziecku, jak się obecnie czuje.

11. Fakt agresywnego zachowania dziecka powinien być odnotowany, np. w dzienniku librus oraz zgłoszony bezpośrednio rodzicowi/prawnemu opiekunowi odbierającemu w danym dniu dziecko ze szkoły. Osoba podejmująca interwencję, niebędąca wychowawcą grupy, do której uczęszcza wychowanek, informuje o zdarzeniu wychowawcę, sporządza notatkę służbową ze zdarzenia, którą przekazuję do podpisu rodzicom.

12. Jeżeli wybuch agresji fizycznej powtarza się dwa razy w ciągu dnia, należy poinformować rodziców o zachowaniu dziecka i niezwłoczne zabranie dziecka ze szkoły (utrzymujące się nasilone pobudzenie emocjonalne/fizyczne).

13. Po agresywnym zachowaniu zagrażającym bezpieczeństwu i zdrowiu jego/innych dzieci/pracowników szkoły, rodzic/opiekun prawny podpisuje zgodę na przytrzymywanie dziecka (załącznik nr 1). Brak takiej zgody jest podstawą do wzywania Pogotowia Ratunkowego w przypadku pojawienia się zachowań agresywnych u dziecka.

14. W przypadku wystąpienia powtarzających się ataków agresji ze strony dziecka, nauczyciel wychowawca podejmuje współpracę z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Łomży i w porozumieniu z rodzicami kieruje dziecko na diagnozę psychologiczno-pedagogiczną.

15. W przypadku powtarzających się sytuacji, dyrektor przy udziale nauczycieli przeprowadza rozmowę z rodzicami dziecka przejawiającego zachowania agresywne, z przebiegu której spisana zostaje notatka służbowa.

16. Rodzic jest zobowiązany jest do wypełniania zaleceń wynikających z diagnozy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, konsultacji specjalistycznych, współpracy ze szkołą oraz

regularnego przyjmowania przez dziecko leków (np. uspokajających/wyciszających), jeżeli takie zostały zalecone.

17. W przypadku kolejnych zachowań agresywnych dziecka i jednocześnie braku efektywnej współpracy z rodzicami, szkoła kieruje wniosek do Sądu Rodzinnego o wgląd w sytuację rodzinną oraz do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łomży.

18. Do przestrzegania niniejszej procedury zobowiązani są dyrektor, nauczyciele i pracownicy szkoły oraz rodzice dziecka bądź jego prawni opiekunowie.

19. Procedura zawiera sposoby i przykłady zapobiegania dziecięcej agresji (załącznik nr 2)

Łomża, dnia

Wyrażamy /nie wyrażamy zgody na zastosowanie wobec naszego dziecka

.....

(imię i nazwisko dziecka)

w przypadku wystąpienia u dziecka zachowań agresywnych zagrażających zdrowiu i bezpieczeństwa jego samego, innych dzieci lub nauczycieli/pracowników szkoły.

1. Wydanie polecenia ustnego dotyczącego zaprzestania przez dziecko zachowań agresywnych zagrażających zdrowiu i bezpieczeństwa jego samego, innych dzieci lub nauczycieli/pracowników szkoły.

2. Próba podjęcia wykonania polecenia razem z dzieckiem (bycie blisko, wzięcie dziecka za rękę).

3. Odsunięcie/wyciszenie dziecka w sytuacji problemowej - prośba, by dziecko chwilę odpoczęło na krzeselku, bądź wyprowadzenie dziecka z sali lekcyjnej i pozostawienie poza grupą pod opieką dostępnego nauczyciela/pedagoga/psychologa do czasu, gdy dziecko się uspokoi.

4. Częściowe przytrzymanie dziecka np. za rękę.

5. Holding – całościowe trzymanie dziecka, całkowite zabezpieczenie osób znajdujących się wokół przed kopnięciem, biciem i innymi zachowaniami agresywnymi prezentowanymi przez dziecko.

*Brak zgody rodziców na zastosowanie wobec ich dziecka wymienionego szeregu czynności zmierzających do poradzenia sobie z zachowaniami zagrażających zdrowiu i bezpieczeństwa jego samego, innych dzieci lub nauczycieli/pracowników szkoły jest podstawą do wzywania Pogotowia Ratunkowego w przypadku pojawienia się zachowań agresywnych u dziecka.

(podpis rodziców/prawnych opiekunów)

INFORMACJA DLA NAUCZYCIELA

Sposoby zapobiegania dziecięcej agresji:

- rozpoznanie indywidualnych potrzeb dziecka oraz stworzenie warunków umożliwiających mu zaspokojenie ich w odpowiednim stopniu;
- stworzenie atmosfery zaufania, akceptacji i bezpieczeństwa;
- dawanie dobrych wzorców do naśladowania;
- ustalenie jasnych zasad i reguł, konsekwentne ich przestrzeganie;
- wzmacnianie zachowań pozytywnych (np. pochwała słowa);
- budowanie wewnętrznego systemu wartości;
- współpraca rodziców/prawnych opiekunów z nauczycielem dziecka;
- stworzenie sytuacji umożliwiającej pozbycie się negatywnych emocji, rozładowanie złości poprzez stosowanie takich metod, jak: rysunek terapeutyczny, bajkoterapia, pantomima, ćwiczenia ruchowe, zabawy relaksacyjne z muzyką, ćwiczenia oddechowe.

Przykłady sposobów pozbywania się i odreagowania dziecięcej złości:

- malowanie jaskrawymi kolorami na dużym arkuszu papieru;
- zorganizowanie kącika złości – miejsce, w którym dziecko może usiąść i wyciszyć się, kiedy odczuwa zdenerwowanie;
- ćwiczenia oddechowe – wydłużanie fazy wydechowej uspokojenie układu nerwowego,
- zabawy z kartami emocji – wybranie kart z emocjami towarzyszącymi dziecku, rozmowa, stworzenie opowiadania